

**การจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชน
ในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร**
MANAGING EDUCATIONAL DISPARITIES AMONG YOUTH IN THE MON CULTURAL
LEARNING CENTER POM WICHIAN CHOTIKARAM TEMPLE SAMUT SAKHON PROVINCE

พระมหาไกรวิทย์ ธนปาโล (บางปลา)¹, พระเจริญพงษ์ วิชัย, ผศ. ดร.²

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{1,2}

Phramaha kraiwit Thanapalo (Bangpla)¹, Phrajaroenphong Wichai Asst.Prof. Dr.²

Buddhapanayasri Dvaravati Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University^{1,2}

Corresponding Author E-mail : phramhakirwithy@gmail.com ¹, jaroen1phong@gmail.com²

(Received : June 23, 2025; Edit : July 10, 2025; accepted : July 16, 2025)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการศึกษาแนวทาง “การจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร” การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากเอกสาร ปฐมภูมิ และitudyภูมิ การสัมภาษณ์เชิงลึก และร่วมสังเกตกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาและความต้องการทางการศึกษา พบว่า เยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร ประสบกับอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้แก่ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวมีรายได้น้อย ทำให้ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษา ปัญหาด้านภาษา เยาวชนบางส่วนไม่ถนัดภาษาไทย ส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการเรียนรู้และทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ขาดความรู้และการเข้าถึงสิทธิทางการศึกษาที่พึงได้รับ

2. แนวทางการเสริมสร้างการจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา พบว่า การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ฯ ได้พัฒนาแนวทางที่ตอบสนองต่อปัญหา ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ผสมผสานภาษาและวัฒนธรรมมอญ เพื่อให้เยาวชนเรียนรู้ได้อย่างเข้าใจง่าย การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีและความสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชน การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของเยาวชนมอญ การอบรมครูให้เข้าใจวัฒนธรรมและบริบทเฉพาะของผู้เรียน การเปิดพื้นที่รับฟังความคิดเห็นจากเยาวชนและผู้ปกครอง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตอบโจทย์ความต้องการจริง

3. แนวทางการส่งเสริมเครือข่ายเพื่อจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา พบว่า การจัดการความเหลื่อมล้ำจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อมีการดำเนินการร่วมกันในลักษณะเครือข่าย ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของเยาวชนมอญ การจัดสรรและสนับสนุนทุนการศึกษา จนถึงการเสริมบทบาทของชุมชนและครอบครัวในการมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างศูนย์การเรียนรู้ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และเครือข่ายท้องถิ่นอื่น ๆ โดยการเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้กับบริบททางวัฒนธรรม ภาษา และเศรษฐกิจของชุมชนมอญ เป็นกลไกสำคัญในการลดช่องว่างทางการศึกษา

คำสำคัญ : การจัดการความเหลื่อมล้ำ, การศึกษาของเยาวชน, ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ, วัดป้อมวิเชียรโชติการาม, จังหวัดสมุทรสาคร

Abstract

This research article is a study of the approach to “Administering Educational Inequality of Youth in the Mon Cultural Learning Center, Wat Pom Wichian Chotikaram, Samut Sakhon Province”. This research is a participatory action research. The researcher collected data from primary and secondary documents, conducted in-depth interviews, and observed activities related to managing educational inequality. The research results found that:

1. Problems and educational needs: Youth in the Mon Cultural Learning Center, Wat Pom Wichian Chotikaram, Samut Sakhon Province, face significant obstacles in accessing quality education, including economic problems, low-income families, resulting in a lack of funds for education, language problems, as some youth are not proficient in Thai, resulting in difficulties in learning and understanding various subject content, and lack of knowledge and access to the educational rights they deserve.

2. Approaches to strengthen the management of educational inequality: The operations of the learning center have developed approaches that respond to the problems, including integrated learning that combines the Mon language and culture to enable youth to learn easily, organizing activities that promote unity and relationships among youth, evaluating and improving the curriculum to be appropriate for the specific context of Mon youth, and training teachers to understand the culture and specific context of the learners. Opening a space to listen to opinions from youth and parents so that learning management meets real needs

3. Guidelines for promoting networks to manage educational inequality It was found that managing inequality will be more effective when it is implemented jointly in a network format, such as developing a curriculum that is appropriate for the identity of Mon youth, allocating and supporting scholarships, and strengthening the role of communities and families in participating in the learning process. Creating a collaborative network between learning centers, government agencies, NGOs, and other local networks by linking learning activities with the cultural, linguistic, and economic contexts of the Mon community is an important mechanism for reducing the educational gap.

Key words: Inequality Management, Youth Education, Mon Cultural Learning Center, Wat Pom Wichian Chotikaram, Samut Sakhon Province.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคนตามหลักการของรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริง คงมีเยาวชนบางกลุ่มที่เผชิญกับความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา “ความเหลื่อมล้ำ” เป็นคำที่ได้ยินมากในกระแสสังคมปัจจุบันนี้ แต่เดิมก็ได้มีการกล่าวถึงความเหลื่อมล้ำในรูปแบบของความแตกต่างหรือความไม่เท่ากัน เช่น ความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบท ระหว่างภูมิภาค ระหว่างกรุงเทพมหานคร เมืองใหญ่และเมืองรอง ความแตกต่างของคนชายขอบ ในแง่ภูมิศาสตร์ เช่น ตามตะเข็บชายแดน บนยอดเขาสูงที่มีการคมนาคมเข้าถึงยาก และในแง่สังคม ซึ่งหมายถึง กลุ่มคนที่มีสถานะทางสังคมด้อยกว่าคนทั่วไป เช่น คนชนเผ่า แรงงานต่างด้าว คนพิการ บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ หลายคนอาจเข้าใจว่า ความเหลื่อมล้ำเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจหรือรายได้เท่านั้น แต่อีกสิ่งที่สำคัญที่เป็นปัญหาเรื้อรังมาอย่างยาวนาน คือ “ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา” ซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีสาเหตุหลักจากปัญหาความยากจน ทำให้ขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา เพราะว่าการศึกษเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (องค์การมหาชน), 2547 : 2-5) ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานไปยังเจ้าพระยา พระเสด็จสุเรนทราธิบดี (ม.ร.ว. เพี้ย มาลากุล) เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี ว่าการมีบุคลิกภาพ มีความเป็นสุภาพบุรุษและมีคุณธรรมจริยธรรม มีความสำคัญสำหรับการเป็นพลเมืองของชาวสยามในยุคนั้น ยิ่งกว่าการเป็นคนที่มีความรู้ทางวิชาการ โดยขาดการมีบุคลิกภาพและคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม ซึ่งต่อมาได้รับการกำหนดให้เป็นสาระสำคัญของการจัดการศึกษามาโดยตลอด โดยยกให้เรื่องนี้เป็นรายวิชาหนึ่งในหมวดสังคมศึกษา (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, 2548 : 90-91) โดยเฉพาะในกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีลักษณะทางวัฒนธรรมและภาษาแตกต่างจากกระแสหลัก เช่น กลุ่มชาติพันธุ์มอญในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งตั้งรกรากอยู่ในชุมชนบริเวณวัดป้อมวิเชียรโชติการามและโดยรอบมาช้านาน

ในปัจจุบันนี้การจัดการศึกษามีสภาพเหมือนสัตว์หางด้วน ทางแก้อย่างอื่นไม่มี นอกจาก นำธรรมะกลับมา ธรรมะจะกลับมาได้ก็ต่อเมื่อการศึกษาที่มีลักษณะไม่เหมือนสัตว์หางขาดเท่านั้น คือ มีการศึกษาแต่วิชาการและวิชาชีพเท่านั้น ไม่มีการศึกษาเรื่องมนุษย์ที่มีคุณธรรมจริยธรรมอย่างถูกต้องของมนุษย์กันเสียเลย (พุทธทาสภิกขุ, 2526 : 1-5) เพราะสังคมไทยถือได้ว่าเป็นสังคมชาวพุทธมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติในอดีตสังคมไทยได้อาศัย คำสอน วิถีทางวัฒนธรรม หรือประเพณีที่เนื่องด้วยพระพุทธศาสนาในการหล่อหลอม และพัฒนาจิตใจให้เป็นคนดีรู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ในสมัยปัจจุบันผลจากการรับเอาอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาทำให้สิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นก็เปลี่ยนไป จนก่อให้เกิดปัญหาและภาวะวิกฤติศรัทธาในพระพุทธศาสนาอันสืบเนื่องมาจากการประพฤติชั่วของพระสงฆ์และการไร้การศึกษาด้านพระพุทธศาสนาของคนในสังคมที่จะต้องเร่งเสริมสร้างขีดความสามารถและศักยภาพของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศโดยรวมเพื่อที่จะทำให้สามารถรู้เท่าทันและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างสันติสุขในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นั้น ญะแจสำคัญที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างสมรรถภาพของบุคคลและสังคมในส่วนรวม คือ การศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะรู้จักการแก้ปัญหา รู้จักหาคำตอบ รู้จักเชื่อมโยงความรู้กับการทำงาน รู้จักแยกแยะ ถูกผิด ชั่วดีและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น (ลีปพนธ์ เกตุทัต, 2539 : 12)

การศึกษาของเยาวชนจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้นแก่ทุกชีวิต และยังเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการเบ็ดเสร็จที่บุคคลนำมาพัฒนาความสามารถทั้งทางด้านทัศนคติ และพฤติกรรมตามค่านิยมของสังคม รวมทั้งเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ทั้งสายสามัญ และอาชีว ศึกษาระดับ และวัฒนธรรม ที่สำคัญ คือ เป็นเครื่องชี้แนวทางให้ประพฤติปฏิบัติและใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคมโดยรวม อันเป็นเจตคติที่ดีงามทางด้านความมีน้ำใจ ซึ่งการปฏิบัติต่อส่วนรวมในทางที่ดี ก่อให้เกิดทักษะความคล่อง ความชำนาญ ในการปฏิบัติตามในแนวทางที่เหมาะสม ตามขอบเขต

ศีลธรรม ทั้งความประพฤติภายนอกและคุณธรรมภายใน (ประภาศรี สีหอำไพ, 2535 : 1) โรงเรียนจึงเป็นสถาบันทางการศึกษา ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการหล่อหลอมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อไปเป็นสมาชิกที่ดี มีคุณภาพ เพื่อออกไปพัฒนาสังคมในอนาคต เด็กจึงเป็นทั้งทรัพยากรและผู้ใช้ทรัพยากร ตามแนวคิด 4 ประการ ได้แก่ 1) เยาวชนเป็นเป้าหมายรวมของการศึกษา เล่าเรียน ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามแนวทางที่ปรารถนา เพราะถ้าปราศจากเด็กแล้ว โรงเรียนก็ไม่ต้องมีหรือตั้งอยู่ไม่ได้ โรงเรียนจะมีแต่ผู้บริหาร ครู และอาคารสถานที่ได้อย่างไร เด็กจึงเป็นทรัพยากรบ่อนกระบวนกรของโรงเรียน 2) เยาวชนเป็นจุดเริ่มต้นของสังคม โรงเรียนจึงจำเป็นต้องจำลองเวทีสังคม เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสฝึกฝนลักษณะนิสัยตามแนวที่สังคมปรารถนา ดังนั้นโรงเรียน จึงมีหน้าที่พัฒนาทรัพยากรคือเด็ก เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุด ชุมชนหรือสังคมจะเกิดหรือตายอยู่ที่คุณภาพของเด็กที่จะเติบโตเป็นสมาชิกของสังคมในอนาคต 3) เยาวชนในฐานะทรัพยากรมีลักษณะแตกต่างจากทรัพยากรอื่น ตรงที่ว่าเด็กจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ผลิตและใช้ทรัพยากรในรูปแบบอื่น โรงเรียนจึงต้องพัฒนาเด็กให้เป็นผู้ใช้ทรัพยากรอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) เยาวชนจะเป็นทรัพยากรที่มีค่าได้ต่อเมื่อเด็กมีคุณภาพ โรงเรียนจึงมีหน้าที่พัฒนาเด็กให้มีคุณภาพทั้งความรู้ เจตคติ และทักษะความชำนาญ

ด้วยเหตุนี้ เยาวชนจึงเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติในอนาคต ขณะเดียวกัน พระพุทธศาสนาเป็นแหล่งคำสอนและระบบจริยธรรมของสังคมไทยที่ควรได้รับการปลูกฝังแก่เด็กและเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิต การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างกลมกลืนภายใต้บริบทของวัฒนธรรมแบบพุทธ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามหลักพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในช่วงวัยเด็กถึงวัยรุ่นตอนปลายซึ่งเป็นช่วงวัยแห่งการเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ต้องพึ่งพิงผู้ใหญ่ การปลูกฝังหลักธรรมในช่วงวัยนี้จะช่วยให้เยาวชนมีความรู้ ความเชื่อที่ถูกต้อง ทศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนา และมีประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติตามคำสอนอย่างต่อเนื่อง ภายใต้บริบทของศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญยังเผชิญกับความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอันมีรากฐานจากข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ ภาษา และความเข้าใจทางวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์การจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้ฯ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการปัญหาดังกล่าวให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และต่อยอดไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการขยายผลสู่การอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมมอญผ่านวิถีชีวิตและพิธีกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ อันจะนำไปสู่ความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้คนในสังคมไทยปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการทางด้านการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร
- 2) เพื่อเสริมสร้างการจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร
- 3) เพื่อส่งเสริมเครือข่ายการจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากเอกสาร ปฐมภูมิ และทุติยภูมิ การสัมภาษณ์เชิงลึก และร่วมสังเกตกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร โดยที่ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาการวิจัย ดังนี้

1) **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชน โดยการจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร

2) **ขอบเขตด้านประชากร** โดยผู้วิจัยกำหนดขอบเขตประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่ ครูผู้สอนและเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 13 คน

3) **ขอบเขตด้านพื้นที่** พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร

4) **ขอบเขตด้านระยะเวลา** การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระบบและระเบียบของมหาวิทยาลัยว่าด้วยเรื่องการทำวิทยานิพนธ์ โดยนับจากวันที่ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยจะดำเนินการตั้งแต่วันที่มหาวิทยาลัยอนุมัติหัวข้อจนถึงวันที่ 10 พฤษภาคม 2568

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร” จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. **สภาพปัญหาของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญวัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร** พบว่า ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนในชุมชนมอญ อย่างไรก็ตาม เยาวชนในชุมชนยังประสบปัญหาหลายด้านที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม ได้แก่

ปัญหาที่ 1 ปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัว เยาวชนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย บางครอบครัวไม่สามารถแบกรับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ค่าอุปกรณ์การเรียน หรือค่าเดินทางไปโรงเรียน ส่งผลให้เยาวชนบางคนต้องออกจากระบบการศึกษาเพื่อช่วยงานหารายได้ภายในครอบครัว

ปัญหาที่ 2 การขาดทรัพยากรและความรู้เกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษา บางครอบครัวไม่มีความเข้าใจหรือความตระหนักถึงสิทธิและความสำคัญของการศึกษา ทำให้ไม่สามารถส่งเสริมบุตรหลานให้ศึกษาต่อได้

ปัญหาที่ 3 ข้อจำกัดด้านภาษาและวัฒนธรรม เยาวชนชาวมอญจำนวนหนึ่งยังไม่ถนัดภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาหลักของการเรียนการสอน ส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการเรียนรู้ เข้าใจเนื้อหาได้ไม่เต็มที่ และทำให้รู้สึกด้อยค่าตนเองทางการศึกษา

ปัญหาที่ 4 แรงจูงใจและค่านิยมต่อการศึกษา บางส่วนของชุมชนให้ความสำคัญกับการทำงานเพื่อเลี้ยงชีพมากกว่าการศึกษาต่อ ส่งผลให้เยาวชนขาดแรงจูงใจในการเรียน

สภาพปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะความแตกต่างทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคมของแรงงานข้ามชาติ และข้อจำกัดทางภาษาและวัฒนธรรม การจัดการปัญหา จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น ในการสร้างกลไกสนับสนุนเพื่อให้เยาวชนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้และเท่าเทียม

2. **การจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร** พบว่า ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม มุ่งการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการเข้าถึงของเยาวชนในชุมชนมอญ โดยมีลักษณะเด่นในการบูรณาการภาษา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางในการสนับสนุนทั้งด้านสถานที่ บุคลากร และกิจกรรม โดยสามารถจำแนกแนวทางการจัดการศึกษาออกเป็น 4 ด้านหลัก ดังนี้

1) **การจัดการเรียนการสอน** ศูนย์การเรียนรู้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่เชื่อมโยงกับภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ โดยเฉพาะการเรียนรู้ภาษาไทยควบคู่กับการเรียนรู้ภาษามอญและวัฒนธรรมพื้นถิ่น กิจกรรมการเรียนรู้ถูกออกแบบให้สอดคล้อง

กับประเพณี วิถีชีวิต และความเชื่อของชุมชน ช่วยให้เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของตนเอง และสามารถเรียนรู้ได้

2) การส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน ศูนย์การเรียนรู้จัดกิจกรรมที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนไทยและมอญ การจัดกิจกรรมกลุ่มในวันสำคัญทางวัฒนธรรม การทำงานเป็นทีม และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความสามัคคี ความเข้าใจ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสันติ

3) การประเมินและพัฒนาหลักสูตร มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะภาษา และความเข้าใจในวัฒนธรรม เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงเนื้อหา รูปแบบ และวิธีการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของผู้เรียน โดยให้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและเหมาะสมกับความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม

4) การแก้ไขปัญหาด้านการเรียนการสอน ศูนย์การเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นจากเยาวชนและผู้ปกครอง เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางการสอนให้ตรงกับปัญหา ความยากในการเรียนภาษา หรือการปรับตัวทางวัฒนธรรม มีการฝึกอบรมครูและผู้สอน เพื่อให้สามารถเข้าใจและปรับวิธีการสอนให้เหมาะกับบริบทของเยาวชนในชุมชนมอญ

3. แนวทางการพัฒนาการจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การพัฒนาความเสมอภาคทางการศึกษาในชุมชนชาติพันธุ์มอญจำเป็นต้องมีกลยุทธ์และวิธีดำเนินงานที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือระหว่างศูนย์การเรียนรู้ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เยาวชนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม โดยมีแนวทางสำคัญดังนี้ 1) การเสริมสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา โดยส่งเสริมให้เยาวชนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งในระบบโรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ และการศึกษานอกระบบ ควบคู่กับการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชน การเรียนรู้ภาษาไทยควบคู่กับภาษามอญ การสอดแทรกวัฒนธรรมประเพณีในบทเรียน และการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ เพื่อให้การศึกษาตอบสนองต่อความต้องการในชีวิตจริงของเยาวชน ตลอดจนการจัดสรรทุนการศึกษาและสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับครอบครัวที่มีรายได้น้อย และการอบรมครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียน 2) การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา การร่วมวางแผนจัดกิจกรรม ร่วมพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมเสริมทักษะในชุมชน ดนตรี นาฏศิลป์ ภูมิปัญญา หรือเทคโนโลยี รวมถึงการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถปรับปรุงกระบวนการสอนได้อย่างตรงจุด และตอบสนองต่อความต้องการของเยาวชนได้จริง 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก การประสานกับกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาหลักสูตรเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ การขอรับการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชนในด้านทุนทรัพย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน และการพัฒนาครู ตลอดจนการร่วมมือกับโรงเรียนในพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ จัดกิจกรรมเสริมทักษะ และขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน และนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาที่ครอบคลุม ยั่งยืน และเท่าเทียมอย่างแท้จริงสำหรับเยาวชนมอญในพื้นที่

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง “การจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร” มีประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

1) **สภาพปัญหาของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร** พบว่า แม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายที่เปิดโอกาสให้กลุ่มที่ไม่มีทะเบียนราษฎรและไม่มีสัญชาติไทย รวมถึงบุตรหลานของแรงงานข้ามชาติสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ แต่ในทางปฏิบัติยังคงพบว่ามีอุปสรรคและข้อจำกัดในการเข้าถึงการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยเฉพาะเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทย ซึ่งเป็นกลุ่มที่มักจะเผชิญกับความท้าทายมากมาย โดยปัญหาหลักที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา คือ ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวที่ไม่มั่นคง และยังมีผลกระทบต่อการมีค่าใช้จ่ายในการศึกษา โดยเฉพาะในกรณีของเด็กในครอบครัวแรงงานข้ามชาติที่มักจะมีรายได้ต่ำ และการเข้าถึงสวัสดิการทางการศึกษาจึงมี

ข้อจำกัด อีกทั้งความยากลำบากด้านภาษาไทยที่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ ทำให้เด็กกลุ่มนี้ต้องใช้เวลามากขึ้นในการปรับตัวและเรียนรู้วิชาหลักที่ใช้ในระบบการศึกษาของไทย ซึ่งส่งผลให้เด็กหลายคนไม่สามารถเรียนตามระดับชั้นที่เหมาะสมกับวัย นอกจากนี้ยังมีปัญหาการออกกลางคันหรือการลาออกจากการศึกษา เนื่องจากครอบครัวแรงงานข้ามชาติอาจมีการย้ายที่อยู่ตามความต้องการของงาน หรือมีความจำเป็นต้องกลับประเทศต้นทาง โดยที่เด็กบางคนต้องย้ายโรงเรียนบ่อยครั้ง ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการศึกษา และไม่สามารถสั่งสมความรู้ในระดับที่สูงขึ้นได้ ผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวไม่เพียงแต่กระทบต่อการพัฒนาเยาวชนในชุมชนเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม เนื่องจากแรงงานข้ามชาติเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น ก่อสร้าง การเกษตร และการบริการ ซึ่งแรงงานเหล่านี้มักเป็นแรงงานที่มีทักษะต่ำและทำงานในตำแหน่งที่ไม่ต้องการการศึกษาสูง แต่ในทางกลับกัน พวกเขามีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นายธนกร วรพิทักษานนท์** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลกระทบของความเหลื่อมล้ำต่อการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนไทย” พบว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้สามารถเข้าถึงโอกาสในการประกอบอาชีพและการเลื่อนขั้นทางสังคมได้ อย่างไรก็ตาม การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยยังประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมในโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักเรียน ซึ่งเป็นผลกระทบจากความเหลื่อมล้ำในหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจเจกนักเรียน ส่งผลให้ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาได้ และนำไปสู่ผลกระทบในการคัดเลือกเข้าอุดมศึกษา รวมถึงปัจจัยหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในไทย แสดงให้เห็นว่า ความเหลื่อมล้ำในการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนไทยประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม, 2) ปัจจัยสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐหรือเอกชน, และ 3) ปัจจัยระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ซึ่งความเหลื่อมล้ำในปัจจัยหลักทั้งสามและความเหลื่อมล้ำในโครงสร้างทางสังคมส่งผลกระทบต่อการศึกษาต่อของนักเรียนในสองด้าน ได้แก่ 1) ผลกระทบในมิติของแนวคิดและปรากฏการณ์ โดยพบว่า ความเหลื่อมล้ำทำให้สมรรถภาพของนักเรียนลดลง และลดโอกาสในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ซึ่งส่งผลให้เกิดการขาดโอกาสทางโอกาสของนักเรียน และ 2) ผลกระทบในมิติเชิงลึก เช่น ภายในครอบครัว, สุขภาพ, เพศ, และค่านิยม รวมถึงการพึ่งพาและการลงทุนในการศึกษาต่อ รัฐบาลพยายามลดความเหลื่อมล้ำผ่านการปรับระบบการคัดเลือกเข้าอุดมศึกษา และการสร้างกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา แม้จะยังพบปัญหาและข้อจำกัด นักเรียนยังคงมีส่วนสำคัญในการรับผิดชอบตัวเองในการวางแผนกลยุทธ์และการพยายามทำให้การคัดเลือกผ่านระบบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาตามที่ต้องการ และกล่าวได้ว่าการศึกษาก็คือเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวต่อไปได้ แต่การจะทำให้เด็กได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และมีความเท่าเทียมกัน ทั้งถึงกันนั้น เป็นเรื่องที่ทำได้โดยอาศัยความร่วมมือและการสร้างเครือข่าย ดังนั้นสภาพปัญหาของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า แม้รัฐบาลได้มีนโยบายสนับสนุนการเข้าถึงการศึกษาของกลุ่มที่ไม่มีทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย รวมถึงบุคลากรของแรงงานข้ามชาติ แต่การดำเนินงานในภาคปฏิบัติยังคงพบอุปสรรคหลายประการในการเข้าถึงการศึกษาของเด็กที่ไม่มีสัญชาติ โดยเฉพาะปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ความยากลำบากในการเรียนภาษาไทยที่เป็นอุปสรรคในการเข้าเรียน และปัญหาการออกกลางคัน ซึ่งทำให้เยาวชนกลุ่มนี้ยังมีความเหลื่อมล้ำในทางการศึกษา ผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวทำให้เยาวชนจากกลุ่มแรงงานข้ามชาติไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างเท่าเทียม และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม (นายธนกร วรพิทักษ์, 2564 : บทคัดย่อ)

2) การจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ดังกล่าวมีการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนและแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะการเรียนรู้อาษาไทยที่มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กนิษฐนันท์ ทรัพย์ศฤงคาร** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาบุตรแรงงานข้ามชาติโดยองค์กรพัฒนาเอกชนที่เหมาะสม พื้นที่จังหวัด สมุทรสาคร” พบว่า ปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ในช่วงระยะเวลาที่เข้าเรียน มีเด็กที่เข้าสู่กระบวนการแรงงาน ขาดการรับรู้เรื่องสิทธิการศึกษา และการเคลื่อนย้ายสถานที่ทำงานของผู้ปกครองทำให้เด็ก

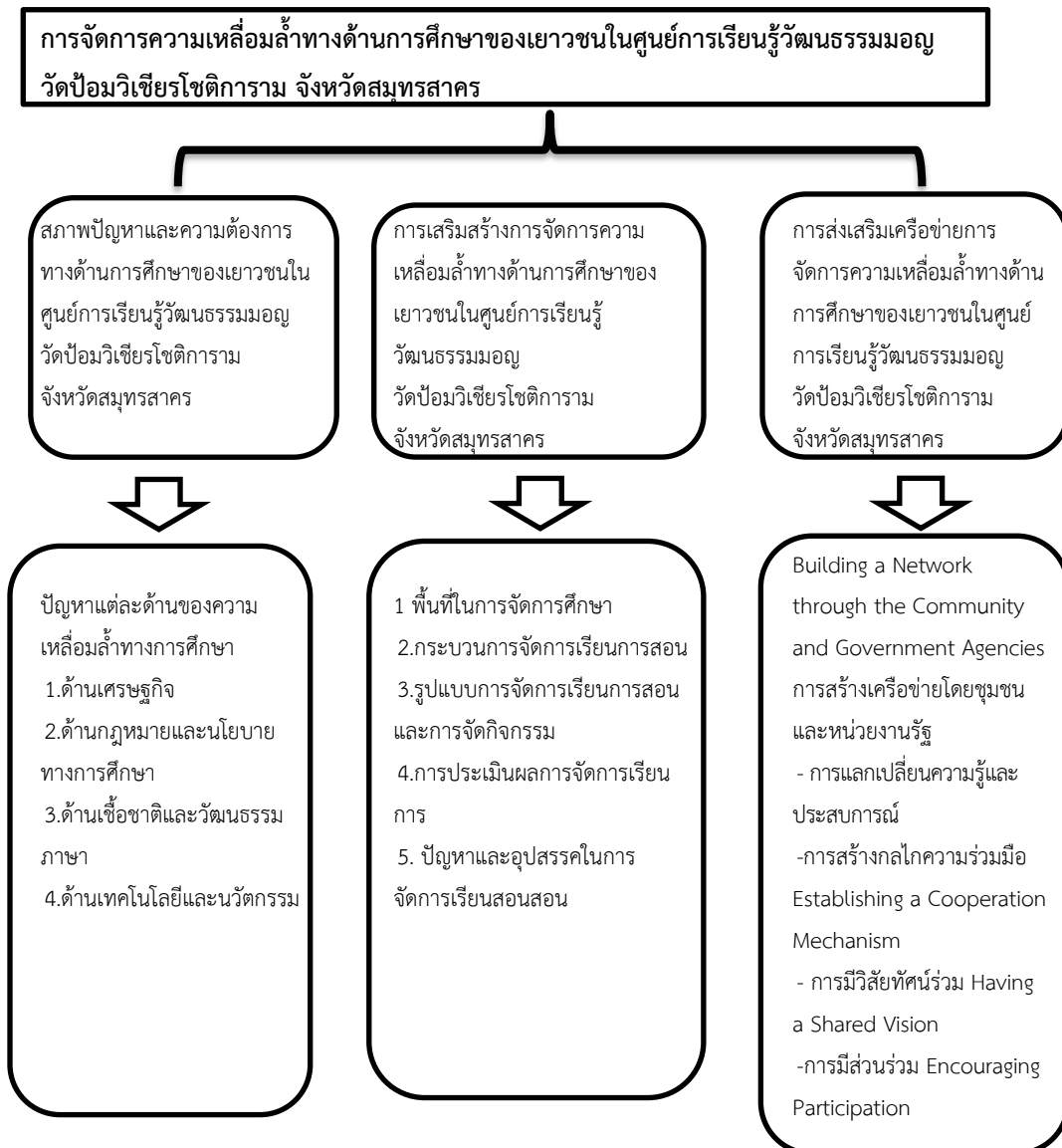
ไม่สามารถเรียนได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคในการศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังมีความต้องการในการเพิ่มพูนองค์ความรู้และการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การบริหารและแนวทางการจัดการศึกษาขององค์กรพัฒนาเอกชน มีการบริหารและแนวทางการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันตามศักยภาพและงบประมาณขององค์กร แนวทางการจัดการศึกษาของบุตรแรงงานข้ามชาติที่เหมาะสม คือ การประชาสัมพันธ์เรื่องสิทธิการศึกษาในพื้นที่อย่างเชิงรุก การจัดทำแผนการสอน การบรรจุวิชาศิลปะการแสดง การสอนอาชีพและการสอนกฎหมาย การจดทะเบียนศูนย์การเรียนรู้ การขึ้นทะเบียนบุตรแรงงานข้ามชาติ และความร่วมมือในการจัดการศึกษากับหน่วยงานการศึกษาของประเทศต้นทาง ข้อเสนอแนะดังกล่าวจะเป็นประโยชน์สูงสุดแก่แรงงานข้ามชาติ ดังนั้นการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม ประสบปัญหาหลายประการที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา โดยหนึ่งในปัญหาหลักคือการที่ศูนย์การเรียนรู้ไม่ได้จดทะเบียนภายใต้การกำกับของรัฐ จึงไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุน จากรัฐ ทำให้ขาดแคลนงบประมาณในการจัดการศึกษา อีกทั้งบุคลากรทางการศึกษายังมีจำนวนจำกัด ซึ่งทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นในการพัฒนางบประมาณและบุคลากรเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของจำนวนเยาวชนแรงงานข้ามชาติที่ต้องการการศึกษา เนื่องจากปัจจุบันจำนวนเยาวชนกลุ่มนี้เพิ่มมากขึ้น การจัดสรรงบประมาณและบุคลากรที่เพียงพอจึงเป็นสิ่งที่จะต้องทำอย่างเร่งด่วนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและให้เยาวชนกลุ่มนี้มีโอกาสในการศึกษาที่เท่าเทียม (กนิษฐนันท์ ทรัพย์ศฤงคาร, 2564 : บทคัดย่อ)

3) **แนวทางการพัฒนาการจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร** พบว่า การจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของเยาวชนในพื้นที่ ที่มีข้อจำกัดโดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นบุตรของแรงงานข้ามชาติที่ประสบปัญหาการเข้าถึงระบบการศึกษาของรัฐ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากข้อจำกัดทางด้านทรัพยากร เช่น งบประมาณที่จำกัด บุคลากรทางการศึกษาที่ไม่เพียงพอ หรือข้อกำหนดทางกฎหมายที่จำกัดสิทธิในการเข้าถึงการศึกษาในระบบรัฐ นอกจากนี้ยังมีปัญหาการขาดแคลนข้อมูลและการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิการศึกษา ทำให้เยาวชนไม่สามารถเข้าเรียนหรือได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและเอกชน ที่สามารถร่วมกันสนับสนุนการนำเยาวชนเข้าสู่ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยภาครัฐสามารถปรับปรุงนโยบายหรือกฎระเบียบที่เอื้อต่อการเข้าถึงการศึกษาและพัฒนากระบวนการศึกษาที่สามารถรองรับเยาวชนกลุ่มนี้ได้ ส่วนภาคเอกชนสามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร เช่น งบประมาณ อาคารเรียน หรือบุคลากรทางการศึกษา การสร้างความร่วมมือเช่นนี้จะช่วยให้เยาวชนสามารถได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและได้รับวุฒิการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐาน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนในอนาคตได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย **นางรติณา จักกะพาก** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบรูปการจัดการศึกษาสำหรับบุตรแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย” พบว่า 1. รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุตรแรงงานต่างด้าวเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับเด็กทุกคน 2. บุตรแรงงานต่างด้าวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสัญชาติพม่า เพศชาย พักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรสาคร ร่วมกับพ่อและแม่ และกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา มาเรียนทุกวันอย่างต่อเนื่อง และเกือบทั้งหมดไม่เคยเรียนที่ไหนมาก่อน ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ไม่ทราบมากที่สุดคือเรื่องค่าใช้จ่ายในการเรียน ขณะที่ข้อมูลที่ทราบมากที่สุดคือเรื่องของหลักสูตรการเรียนการสอน ในด้านของข้อมูลที่ต้องการทราบมากที่สุดคือเรื่องแนวทางการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ประเด็นเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นเรื่องที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุดที่สุดเป็นลำดับแรก ขณะที่ประเด็นของการมีส่วนร่วมในการเรียนของชุมชนนั้นอยู่ในลำดับสุดท้าย เรื่องของจำนวนครูที่ดูแลเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษามากที่สุด รวมถึงด้านกฎหมายและนโยบายการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นสำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของบุตรแรงงานต่างด้าว 3. การพัฒนาแบบรูปการจัดการศึกษาสำหรับบุตรแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 11 ด้าน ได้แก่ 1) กฎหมายและนโยบายการศึกษา 2) ครูผู้สอน 3) การเรียนการสอน 4) การมีส่วนร่วมของชุมชน 5) การเตรียมความพร้อมของนักเรียน 6) ค่าใช้จ่ายในการเรียน 7) สื่อการสอน 8) เนื้อหาหลักสูตร 9) การติดตามและประเมินผล 10) ผู้ปกครอง และ 11) การบริการต่างๆ

เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งเป็นรูปแบบที่ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผลการประเมินทุกด้านได้ค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ซึ่งถือว่ารูปแบบดังกล่าวอยู่ในระดับที่ใช้ได้ (นางรัตนา จักกะพาก, 2558 : บทคัดย่อ)

องค์ความรู้ของการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ของการวิจัย

จากองค์ความรู้จากการวิจัย “การจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร” ได้มีการเสนอแนวทางการจัดการความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ โดยการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมโดยใช้บทบาทของหน่วยงานภาครัฐและ ชุมชนร่วมกันเพื่อให้เยาวชนได้เข้าถึง การศึกษามากขึ้น โดยมีรูปแบบดังนี้

1. ปัญหาแต่ละด้านของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา พบว่า ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร เกิดจากหลายปัจจัยที่ทำให้เยาวชนไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียม ซึ่งเยาวชนหลายคนไม่สามารถเข้าถึงอุปกรณ์การเรียนหรือการเรียนพิเศษ เนื่องจากขาดแคลนทรัพยากร อีกทั้งการขาดโอกาสทางการศึกษา ความไม่สะดวกในการเดินทางไปโรงเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้ และการขาดโครงสร้างการศึกษาที่รองรับความต้องการเฉพาะ ตลอดจนเยาวชนมอญอาจพบอุปสรรคในการเรียนรู้ในภาษาไทยหรือการเข้าใจวัฒนธรรมการเรียนการสอนในระบบการศึกษาหลัก และด้วยเป็นศูนย์ที่ไม่มีการจดทะเบียนภาครัฐทำให้ขาดทรัพยากรงบประมาณและ การขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา มีเพียงครูจิตอาสาที่เข้ามาสอนให้รู้ภาษาที่สามารถใช้ดำเนินการได้ในชีวิตประจำวัน

2. รูปแบบการจัดการความเหลื่อมล้ำทางด้านการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร ได้จัดการศึกษาด้วยการใช้แนวทางที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนและเยาวชนในพื้นที่ โดยรูปแบบการจัดการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ประกอบด้วย พื้นที่การศึกษาที่มีการจัดการศึกษาภายใน วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร การเปิดสอนวิชาที่เหมาะสมกับเยาวชนในชุมชน เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และวิชาชีพต่างๆ ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านวัฒนธรรม การนำวัฒนธรรมไทย-มอญ มาผสมผสานในการเรียนการสอนเพื่อให้เยาวชนรู้จักและรักษามรดกทางวัฒนธรรม การใช้การเรียนการสอนที่เน้นปฏิบัติ การใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น การฝึกฝนทักษะอาชีพ เพื่อให้เยาวชนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง

3. แนวทางการพัฒนาการจัดการความเหลื่อมล้ำทางด้านการศึกษา พบว่าการเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการความเหลื่อมล้ำทางด้านการศึกษาร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องมีการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ องค์กรต่างๆ และชุมชน เพื่อให้เยาวชนข้ามชาติสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียม โดยการร่วมมือในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การจัดตั้งกลไกความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ และการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้ร่วมมือในการพัฒนา จะช่วยแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในทางการศึกษาได้อย่างยั่งยืน และการสร้างเครือข่ายร่วมกับภาครัฐและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อขยายเครือข่ายที่จะสามารถนำเยาวชนเข้าสู่ระบบการศึกษาไทยได้อย่างถูกต้องและเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการความเหลื่อมล้ำทางด้านการศึกษาของเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม จังหวัดสมุทรสาคร” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การพัฒนากฎหมายและนโยบายการศึกษา ควรมีการปรับปรุงและยกระดับกฎหมายและนโยบายการศึกษาที่รองรับการเข้าถึงการศึกษาของบุตรแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะในกรณีที่ได้มีสัญชาติต่างประเทศ แต่ต้องการศึกษาในประเทศไทย การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาในระดับชาติและท้องถิ่นจะต้องครอบคลุมและมีความยืดหยุ่นมากขึ้นเพื่อให้สามารถรองรับกลุ่มเด็กเหล่านี้ได้อย่างครอบคลุมและเป็นธรรม

1.2 การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน จากผลการวิจัยที่พบว่าเรื่องค่าใช้จ่ายในการเรียนเป็นประเด็นที่สำคัญและมีความคิดเห็นสูงที่สุด ควรมีนโยบายหรือมาตรการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาสำหรับบุตรแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะในด้านค่าเล่าเรียนและอุปกรณ์การเรียน รวมถึงการสนับสนุนในด้านค่าใช้จ่ายพื้นฐานอื่นๆ เพื่อไม่ให้เด็กต้องหยุดเรียนจากภาระทางการเงิน

1.3 การมีส่วนร่วมของชุมชน ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนการศึกษาของบุตรแรงงานต่างด้าว โดยการจัดทำกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กเหล่านี้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน การให้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษาและการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและเอกชนจะช่วยให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและชุมชนในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. การศึกษาเพิ่มเติม ควรศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบของการศึกษาในระยะยาว ควรมีการศึกษาผลกระทบระยะยาวของการศึกษาของบุตรแรงงานต่างด้าว เช่น การพัฒนาในด้านคุณภาพชีวิต การเข้าถึงโอกาสทางการงาน และการมีส่วนร่วมในสังคม โดยเปรียบเทียบเด็กที่ได้รับการศึกษากับเด็กที่ไม่ได้รับการศึกษาในระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.2. การเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ควรรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ปกครองและครูผู้สอน การศึกษาความคิดเห็นและทัศนคติของผู้ปกครองและครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้กับบุตรแรงงานต่างด้าว เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ความต้องการ และปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษา รวมถึงการค้นหาวิธีการที่สามารถทำให้กระบวนการศึกษามีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับเด็กกลุ่มนี้

2.3. การศึกษาเรื่องนโยบายและกฎหมาย ควรศึกษาเรื่องนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของไทยและสิทธิของเยาวชน เพื่อเข้าใจข้อกำหนดและข้อจำกัดที่บังคับในพื้นที่นี้

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

3.1. การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ควรมีการจัดตั้งกองอาสาสมัครจากชุมชนที่มีความสนใจในด้านการศึกษาของเยาวชนแรงงานข้ามชาติ โดยร่วมมือกับศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเฝ้าระวังและสนับสนุนการศึกษาของบุตรแรงงานข้ามชาติ รวมถึงการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับสิทธิการศึกษาและการสนับสนุนการเรียนรู้แก่ผู้ปกครองและเยาวชน

3.2. การสร้างความตระหนักในชุมชนเกี่ยวกับสิทธิการศึกษา ควรมีการรณรงค์ในท้องถิ่นให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาสำหรับเยาวชนแรงงานข้ามชาติ โดยมุ่งกลุ่มเป้าหมายไปที่เยาวชนและผู้ปกครอง เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับสิทธิการศึกษาที่เท่าเทียมกันสำหรับทุกคน โดยเฉพาะการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสิทธิการศึกษาของบุตรแรงงานข้ามชาติในฐานะส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน

3.3. การอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรจัดอบรมหลักสูตรสำหรับบุคลากรที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาสำหรับบุตรแรงงานข้ามชาติ เพื่อเพิ่มทักษะและความรู้ในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการคัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถผ่านการอบรมให้มาเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนแรงงานข้ามชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐนันท์ ทรัพย์ศฤงคาร. (2564). “แนวทางการจัดการศึกษาบุตรแรงงานข้ามชาติโดยองค์กรพัฒนาเอกชนที่เหมาะสม พื้นที่จังหวัด สมุทรสาคร”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นางรตนา จักกะพาก. (2558). “การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุตรแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปกร.
- นายธนกร วรพิทักษ์. (2564). “ผลกระทบของความเหลื่อมล้ำต่อการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนไทย”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสมนุษย์และสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2535). **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2526). **มหาวิทยาลัยต่อทางสุนัข**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สมชายการพิมพ์.
- ศักดิ์ชัย นิธิวุฒิว. (2548). **รายงานการวิจัยการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน.
- สีปพนนท์เกตุทัต. (2539). “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์.” ใน **ประณตศึกษาสัมพันธ์ครั้งที่ 14**. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.